
РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.37

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.49>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОЇ КОНСТРУКЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 201-2 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Айдинян А.В.,

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри
кримінально-правової політики та кримінального права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

Айдинян А.В. Деякі особливості юридичної конструкції кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201-2 Кримінального кодексу України.

У статті досліджуються деякі особливості юридичної конструкції кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201-2 КК України. Автор аналізує предмет кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201-2 КК та доходить висновку, що предметом даного кримінального правопорушення є товари (предмети) гуманітарної допомоги, благодійні пожертви, безоплатна допомога і «таке майно». При цьому використання безоплатної допомоги може охоплювати виконання робіт чи надання послуг. Натомість благодійні гранти не становлять предмет даного кримінального правопорушення.

Автор розглядає стандартний та особливий варіанти утворення кваліфікованого складу кримінального правопорушення. В кваліфікованому складі кримінального правопорушення, утвореному за особливим варіантом, відбувається заміщення принаймні однієї ознаки основного складу відповідними кваліфікуючими ознаками. Обґрунтовується думка, що юридичні склади, передбачені в частинах 2, 3 ст. 201-2 КК, утворені за особливим варіантом утворення кваліфікованого складу кримінального правопорушення.

На думку автора, ознака «вчинені у значному розмірі», передбачена у ч. 1 ст. 201-2 КК, є обов'язковою для кримінального правопорушення, передбаченого у ч. 1 ст. 201-2 КК. Водночас вона не є обов'язковою в кваліфікованому та особливо кваліфікованому складах кримінальних правопорушень, передбачених у частинах 2, 3 ст. 201-2 КК. Автор поширює цей висновок також на випадки, коли вбачається кваліфікований чи особливо кваліфікований склад кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 або ч. 3

ст. 201-2 КК і за іншими (відмінними від вартісних характеристик) кваліфікуючими чи особливо кваліфікуючими ознаками.

Автор вважає, що синтаксичний аналіз юридичної конструкції ч. 1 ст. 201-2 КК свідчить про те, що ознака «з метою отримання прибутку» є обов'язковою ознакою даного кримінального правопорушення. При цьому поняття «прибуток» в даному разі може розумітися у вузькому (традиційному) сенсі як різниця між доходами і витратами, або у широкому сенсі як отримання будь-якої вигоди внаслідок вчинення діяння, передбаченого даним складом кримінального правопорушення.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, гуманітарна допомога, предмет, значний розмір, прибуток.

Aidynian A.V. Some features of the legal construction of the criminal offense provided art. 201-2 of the Criminal code of Ukraine.

The article examines some features of the legal structure of the criminal offense provided for in Art. 201-2 of the Criminal Code of Ukraine. The author analyzes the subject of the criminal offense provided for in Art. 201-2 of the Criminal Code and concludes that the subject of this criminal offense is goods (items) of humanitarian aid, charitable donations, free aid and «such property». At the same time, the use of free assistance may include the performance of works or the provision of services. Instead, charitable grants are not the subject of this criminal offense.

The author considers standard and special options for the formation of a qualified composition of a criminal offense. In the qualified composition of a criminal offense, formed according to a special variant, at least one feature of the main composition is replaced by the corresponding qualifying features.

The opinion is substantiated that the legal structures provided for in parts 2 and 3 of Art. 201-2 of the Criminal Code, formed according to a special variant of the formation of a qualified composition of a criminal offense.

According to the author the sign «committed in a significant amount» is provided for in Part 1 of Art. 201-2 of the Criminal Code, is mandatory for the criminal offense provided for in Part 1 of Art. 201-2 of the Criminal Code. At the same time, it is not mandatory in the qualified and especially qualified criminal offenses provided for in parts 2.3 of Art. 201-2 of the Criminal Code. The author extends this conclusion also to cases where a qualified or particularly qualified composition of the criminal offense provided for in Part 2 or Part 3 of Art. 201-2 of the Criminal Code and by other (different from cost characteristics) qualifying or especially qualifying features.

The author believes that the syntactic analysis of the legal structure of Part 1 of Art. 201-2 of the Criminal Code indicates that the feature «for the purpose of obtaining profit» is a mandatory feature of this criminal offense. At the same time, the concept of «profit» in this case can be understood in a narrow (traditional) sense as the difference between income and expenses, or in a broad sense as receiving any benefit as a result of the commission of an act provided for by this composition of a criminal offense.

Key words: criminal offense, humanitarian aid, subject matter, significant amount, profit.

Постановка проблеми. 24.03.2022 був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги» № 2155-IX від 24.03.2022 (далі – Закон від 24.03.2022), згідно з яким Кримінальний Кодекс України (далі – КК, КК України) доповнено ст. 201-2 «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги». Прийняття Закону від 24.03.2022 у наукових колах було прийнято неоднозначно. Як тоді, так і зараз точаться дискусії, зокрема, щодо доцільності появи в КК такої кримінально-правової новели та щодо коректності розташування ст. 201-2 у розділі VII «Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності». Не менш дискусійними є також питання співвідношення (і, зокрема, конкуренції) даної норми з іншими нормами Особливої частини КК України. В межах даної публікації ми проаналізуємо деякі особливості юридичної конструкції кримінального правопорушення (далі – к. пр.), передбаченого ст. 201-2 КК України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінально-правової характеристики к. пр., передбаченого ст. 201-2 КК, досліджува-

лися у працях таких вчених, як: О. Дудорова, О. Кришевич, О. Маріна, Р. Мовчана, Н. Муравської, М. Хавронюка та ін.

Виклад основного матеріалу. Стаття 201-2 КК України передбачає кримінальну відповідальність за незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги. Так, відповідно до ч. 1 ст. 201-2 КК України забороняється продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у значному розмірі.

Отже, **предметом** даного к. пр. є товари (предмети) гуманітарної допомоги, благодійні пожертви, безоплатна допомога і «таке майно».

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» від 22.10.1999 гуманітарна допомога – цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном... [1].

Аналізуючи предмет даного к. пр., О.О. Дудоров та Р.О. Мовчан звертають увагу на те, що у юридичній літературі гуманітарну допомогу залежно від форми її надання класифікують таким чином: грошова; товарна; надання послуг; виконання робіт [2, с. 103]. Оскільки у ст. 201-2 КК фігурують лише «товари (предмети) гуманітарної допомоги» і «таке майно», нецільове використання гуманітарної допомоги, яка надається у вигляді виконання робіт чи надання послуг, не утворює складу к. пр., передбаченого ст. 201-2 КК. Сказане відноситься і до безоплатної допомоги (різновид гуманітарної допомоги), яка також може надаватись у вигляді виконання робіт і надання послуг [2, с. 103]. З цього приводу М.І. Хавронюк зазначає: «Оскільки безоплатна допомога – це різновид гуманітарної допомоги або благодійної пожертви, то згадування її в тексті статті окремо є зайвим» [3].

Буквальне тлумачення ч. 1 ст. 201-2 та вжиті узагальнююче формулювання «таким майном» дійсно схиляє до наведених вище висновків. Однак, на наш погляд, в даному разі слід звернути увагу на вжиті законодавцем у ч. 1 ст. 201-2 КК словосполучення «продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги» та «використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги». Звісно, «продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги» не охоплює собою виконання робіт чи надання послуг. Натомість, на наше переконання, такий висновок не слід по-

ширювати на «використання безоплатної допомоги» як різновиду гуманітарної допомоги, яка може надаватись, зокрема, у вигляді виконання робіт і надання послуг. І в даному разі пряма вказівка в законі на безоплатну допомогу не видається зайвою. До того ж, таке тлумачення узгоджується з назвою даного к. пр. «Незаконне використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги».

Вважаємо, що у разі, коли діяння суб'єкта полягає у виконанні робіт чи наданні послуг, за наявності інших ознак даного к. пр., передбаченого відповідною частиною ст. 201-2 КК, слід вбачати «використання безоплатної допомоги».

Крім того, як обґрунтовано зауважують О.О. Дудоров та Р.О. Мовчан, у ч. 1 ст. 201-2 КК йдеться про вказані у ст. 6 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 5 липня 2012 р. благодійні пожертви (безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності) і водночас не згадуються такі, що фігурують у цьому Законі поряд із благодійними жертвами, благодійні гранти (цільова допомога у формі валютних цінностей, яка має бути використана бенефіціаром протягом строку, визначеного благодійником) [2, с. 101]. Погоджуємось, що в цій частині вбачається прогалина кримінального закону.

Щодо вартісних (кількісних) ознак, що передбачені як в межах основного складу (ч.1 ст. 201-2 КК), так і в межах кваліфікованого складу (ч.ч. 2, 3 ст. 201-2 КК), то О.К. Марін вказує, що стаття ж 201-2 КК встановлює достатньо високу нижню межу наявності відповідного складу – 350 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (вже названі понад 434 тис. грн). У зв'язку із цим виникає проблема кримінально-правової оцінки продажу товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, безоплатної допомоги або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, з метою отримання прибутку, вчинені у розмірі, який не досягає рівня значного (меншому від 350 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) [4, с. 336].

М.І. Хавронюк запропонував використовувати відоме правило – у разі відсутності ознак спеціальної норми, застосовується норма загальна. На думку вченого, «продаж товарів (предметів) гуманітарної допомоги або використання благодійних пожертв, або укладання інших правочинів щодо розпорядження таким майном, вчинені у розмірі, який не досягає значного розміру або становить його (434 175 грн), не залежно від наявності мети тримання прибутку, слід кваліфікувати, залежно від

суб'єкта: а) за ч. 1 ст. 191 КК – як розтрату майна, яке було ввірене особі чи перебувало у її віданні (вчинену в умовах воєнного стану – за ч. 4 ст. 191 КК), або б) за частинами 2 або 3 ст. 191 КК – як розтрату чужого майна шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (вчинену в умовах воєнного стану – за ч. 4 ст. 191 КК)» [3].

Іншу думку висловлює О.К. Марін. Автор припускає, що «виходячи із презумпції раціональності дій законодавця, всі випадки створення наведених вище і цієї специфічної кримінально-правової норми є результатом раціонального підходу, суть якого полягає у тому, що для виокремлених форм кримінально протиправної поведінки криміноутворюючими виступають ознаки, спеціально визначені для цих форм поведінки. Вчинення посягання із предметом меншої вартості не становить не тільки складу, передбаченого у ст. 201-2 КК, а й складу, передбаченого загальною нормою у ст. 191 КК України» [4, с. 336].

Як видається, дійсно, щодо ч. 1 ст. 201-2 КК ознака «вчинені у значному розмірі» є обов'язковою і за відсутності такого розміру (що відповідно до примітки до ст. 201-2 КК становить щонайменше 350 НМДГ) склад ч. 1 ст. 201-2 КК відсутній. У такому разі, за відсутності інших кваліфікуючих ознак, передбачених ч.ч. 2, 3 ст. 201-2 КК, на наш погляд, дії винного слід кваліфікувати за відповідною частиною ст. 191 КК у формі розтрати. При цьому слушною видається позиція О.О. Дудорова та Р.О. Мовчана щодо того, що відповідальність за ч. 2 і ч. 3 ст. 201-2 КК (за іншими, тобто відмінними від вартісних характеристик кваліфікуючими та особливо кваліфікуючими ознаками) може наставати і за відсутності зазначених кількісних показників предмета аналізованого к. пр., оскільки в обох цих нормах вказується лише на «дії», передбачені ч. 1 або ч. 2 цієї статті, і не згадується про вартість предмета к. пр. З цих міркувань автори цілком аргументовано не погоджуються з думкою Н. Муравської про те, що, «незважаючи на наявність такої обтяжуючої обставини, як існування воєнного стану, інкримінування цієї статті можливе лише в разі, якщо вартість товарів (предметів) у 350 і більше разів перевищує НМДГ, тобто 434 175 грн» [5].

Підхід О.О. Дудорова та Р.О. Мовчана щодо не обов'язковості ознаки «вчинені у значному розмірі» для кваліфікації діяння суб'єкта за ч. 2 або ч. 3 ст. 201-2 КК видається слушним та обґрунтованим. В цій частині слід пригадати, що існують два варіанти утворення кваліфікованого складу к. пр. – стандартний і особливий.

С.Д. Шапченко зазначає, що *стандартний варіант* утворення кваліфікованого складу к. пр. передбачає поєднання *всіх* ознак основного

складу к. пр. (к. пр. без пом'якшуючих та без обтяжуючих обставин), що визначають його видову специфіку, з однією або кількома *кваліфікуючими ознаками* (обтяжуючими обставинами). *Особливий варіант* утворення кваліфікованого складу к. пр. передбачає поєднання більшості – *але не всіх* – ознак основного складу к. пр., що визначають його видову специфіку, з однією або кількома кваліфікуючими ознаками; в кваліфікованому складі к. пр., утвореному за особливим варіантом, відбувається *заміщення* принаймні однієї ознаки основного складу відповідними кваліфікуючими ознаками.

Визначити варіант утворення кваліфікованого складу злочину в межах Особливої частини КК іноді досить складно; ця складність зумовлена тим, що і для стандартного, і для особливого варіантів законодавець використовує однотипні формулювання – «те саме діяння...», «ті самі дії...», «діяння, передбачене частиною першою цієї статті...» тощо. Тому для визначення варіанту утворення кваліфікованого складу злочину необхідно з'ясувати *співвідношення* окремих ознак основного складу і відповідних кваліфікуючих ознак за їх змістом [6].

Виходячи із зазначеного, хотілося б звернути увагу на таке. По-перше, як вказують О. Дудоров, Р. Мовчан, у частинах 2, 3 ст. 201-2 КК вказується лише на «дії», передбачені ч.1 або ч. 2 цієї статті, і не згадується про вартість предмета к. пр. По-друге, у ч. 1 ст. 201-2 йдеться про «вчинені у значному розмірі», у ч. 2 – «у великому розмірі», у ч. 3 – «в особливо великому розмірі». Відповідно до п. 3 примітки до ст. 201-2 КК ці ознаки мають різний зміст і виключають одна одну. Іншими словами, у ч. 2 ст. 201-2 КК кваліфікуюча ознака «у великому розмірі» заміщує ознаку «вчинені у значному розмірі». Аналогічно у ч. 3 ст. 201-2 КК особливо кваліфікуюча ознака «в особливо великому розмірі» заміщує ознаку «у великому розмірі».

Узагальнюючи зазначене, можна сформулювати наступний висновок: **в кваліфікованому та особливо кваліфікованому складах кримінальних правопорушень, передбачених у частинах 2,3 ст. 201-2 КК, ознака «вчинені у значному розмірі» не є обов'язковою.** Цей висновок зберігає актуальність у випадках, коли вбачається кваліфікований чи особливо кваліфікований склад к. пр., передбаченого ч. 2 або ч. 3 ст. 201-2 КК і за іншими (відмінними від вартісних характеристик) кваліфікуючими чи особливо кваліфікуючими ознаками.

Щодо практики, то аналіз офіційного ресурсу – Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) – не дозволяє сформулювати чітко позицію практиків. Так, станом на момент написання даної публікації у ЄДРСР існує лише один вирок Ковельського міськрайонного суду

Волинської області від 27.07.2022 року у справі № 159/2875/22 (кримінальне провадження № 1-кп/159/337/22) за обвинуваченням суб'єкта у вчиненні к. пр., передбаченого ч. 3 ст. 201-2 КК України [7]. Однак в даному рішенні проблема вартісної характеристики не постає, оскільки розмір проданої гуманітарної допомоги (мова йде про транспортні засоби «Nissan NP 300» та «Nissan Navara», що були завезені через митницю як гуманітарна допомога) досягає показників значного розміру.

У ЄДРСР існують також інші процесуальні документи (переважно ухвали) у справах за обвинуваченням суб'єктів у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 201-2 КК, з аналізу яких неможливо зробити однозначний висновок, оскільки в абсолютній більшості випадків при кваліфікації ч. 3 ст. 201-2 КК наявні ознаки «значний розмір», «великий розмір» чи «особливо великий розмір». Йдеться, зокрема, про ухвалу Голосіївського районного суду міста Києва про арешт майна у справі № 752/5938/22 (кримінальне провадження № 1-кп/752/2280/22) [8], ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у справі № 607/10412/22 (кримінальне провадження №42022210000000068) [9], ухвала Житомирського апеляційного суду у справі № 296/3866/22 (кримінальне провадження №120220600000000120) [10], ухвала Червоноградського міського суду Львівської області у справі № 459/2150/22 (кримінальне провадження № 1-кп/459/1285/2022) [11], ухвалу Індустріального районного суду м. Дніпропетровська у справі № № 202/4545/22 (кримінальне провадження № 1-кп/202/3592/2022) [12], ухвалу Ленінського районного суду м. Кіровограда у справі № 405/2898/22 (кримінальне провадження № 1-кп/405/1963/2) [13].

Натомість в єдиній з відшуканих ухвал – йдеться про ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва у справі № 761/16095/22 (кримінальне провадження № 1-кп/761/8922/2022) – розмір проданої гуманітарної допомоги не конкретизується [14]. Однак, звісно, це не означає відсутність відповідної вартісної характеристики даного кримінального правопорушення. А відтак, виходячи з наведеного вище, висновок про сприйняття практикою підходу щодо необов'язковості щонайменше «значних розмірів» при кваліфікації к. пр., передбаченого ч. 3 ст. 201-2 КК, є передчасним.

Отже, питання обов'язковості чи необов'язковості ознаки «вчинені у значному розмірі» для кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених частинами 2, 3 ст. 201-2 КК України, зберігає свою актуальність не лише для теорії кримінального права, але і для практики кримінального права.

Щодо мети отримання прибутку, що передбачена у ч. 1 ст. 201-2 КК, то в даному разі варто погодитися з М.І. Хавронюком. Вчений вказує: «Для всіх трьох форм к. пр. характерною є мета – отримання прибутку. Це впливає із синтаксичного нюансу: якби перед словами «з метою» була відсутня кома, то зазначена мета стосувалася б тільки останньої із названих форм» [3].

Дійсно, синтаксичний аналіз юридичної конструкції, передбаченій у ч. 1 ст. 201-2 КК, засвідчує, що мета отримання прибутку є обов'язковою ознакою даного к. пр. Інше питання, що саме розуміти під даною ознакою. О. Дудоров та Р. Мовчан вказують на неоднозначне сприйняття надання меті отримання прибутку значення криміноутворювальної ознаки, яка в диспозиції ч. 1 ст. 201-2 КК «підмінює» ознаку незаконності, вказану в назві цієї статті. З одного боку, формулювання «з метою отримання прибутку» запозичене (причому, буквально) із регулятивного законодавства (ст. 12 Закону України «Про гуманітарну допомогу» від 22 жовтня 1999 р.); з іншого – такий законодавчий крок здатен зіграти злий жарт на практиці. Як доводять автори, нормативна вказівка на мету отримання прибутку буде ускладнювати (якщо не виключати) інкримінування ст. 201-2 КК у тих випадках, коли незаконне (бо нецільове) розпорядження вказаним у цій статті КК майном набуватиме вигляду, наприклад, дарування, передачі в рахунок погашення боргу, відшкодування завданих збитків або як оплати виконаної роботи чи наданих послуг [2, с. 102].

Традиційно «прибуток» розуміється як різниця між доходами і витратами. Дійсно, якщо дотримуватись такого підходу, то в наведених вище прикладах слід дійти висновку про відсутність мети отримання прибутку, а отже, і відсутність відповідного складу к. пр., передбаченого ч. 1 ст. 201-2 КК в цілому. Однак погоджуємось з думкою, що на практиці не виключене (скоріш – більш імовірно) розширене розуміння «мети отримання прибутку» як отримання будь-якої (майнової чи навіть немайнової) компенсації, будь-якої вигоди у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого даним складом к. пр. Певну аналогію можна провести з широким та вузьким розумінням корисливого мотиву, наприклад, при незаконному заволодінні транспортним засобом.

Щодо інших особливостей юридичної конструкції к. пр., передбаченого ст. 201-2 КК, то вони мають стати предметом окремого наукового дослідження.

Висновки. Узагальнюючи наведене вище, можна сформулювати такі висновки.

1. Предметом к. пр., передбаченого ст. 201-2 КК, є товари (предмети) гуманітарної допомоги, благодійні пожертви, безоплатна допомога і «таке майно». При цьому використання безоплатної допомоги може охоплювати виконання робіт

чи надання послуг. Натомість благодійні гранти не становлять предмет даного к. пр.

2. Ознака «вчинені у значному розмірі», передбачена у ч. 1 ст. 201-2 КК, є обов'язковою для даного складу к. пр. Водночас вона не є обов'язковою в кваліфікованому та особливо кваліфікованому складах кримінальних правопорушень, передбачених у частинах 2,3 ст. 201-2 КК. Цей висновок зберігає актуальність у випадках, коли вбачається кваліфікований чи особливо кваліфікований склад к. пр., передбаченого ч. 2 або ч. 3 ст. 201-2 КК і за іншими (відмінними від вартісних характеристик) кваліфікуючими чи особливо кваліфікуючими ознаками.

3. Синтаксичний аналіз юридичної конструкції ч. 1 ст. 201-2 КК вказує, що ознака «з метою отримання прибутку» є обов'язковою ознакою даного к. пр. Однак поняття «прибуток» в даному разі може розумітися у вузькому (традиційному) та широкому сенсах,

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про гуманітарну допомогу» від 22 жовтня 1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.
2. Дудоров О.О., Мовчан Р.О. Кримінально-правова заборона щодо незаконного використання гуманітарної допомоги: сумнівна законодавча новела. Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2022. Вип. 2 (98). С. 99–115.
3. Хавронюк М.І. За незаконне використання гуманітарної допомоги – кримінальна відповідальність. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/za-nezakonne-vykorysta-nnya-gumanitarnoyi-dopomogy-kryminalna-vidpovidalnist/>. (дата звернення: 28.08.2022).
4. Марін О.К. Проблеми кримінально-правової оцінки незаконного використання гуманітарної допомоги за КК України. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 6. С. 334–338.
5. Муравська Н. Як покарати тих, хто використовує гуманітарну допомогу та благодійні пожертви не за призначенням. URL: <https://yurgazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/yak-pokarati-tihhto-vikoristovue-gumanitarnu-dopomogu-ta-blagodiyni-pozhertvi-ne-za-priznachenniyam.html>. (дата звернення: 28.08.2022).
6. Шапченко С.Д. Кримінальне право України. Загальна частина. Курс лекцій / С.Д. Шапченко. Рукопис. 2019.
7. Вирок Ковельського міськрайонного суду Волинської області від 27.07.2022 року у справі № 159/2875/22 (кримінальне провадження № 1-кп/159/337/22). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105463550>.
8. Ухвала Голосіївського районного суду міста Києва у справі № 752/5938/22 (криміналь-

- не провадження № 1-кс/752/2280/22). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105689028>.
9. Ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області у справі № 607/10412/22 (кримінальне провадження № 42022210000000068). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105762300>.
 10. Ухвала Житомирського апеляційного суду у справі № 296/3866/22 (кримінальне провадження № №12022060000000120). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105801453>
 11. Ухвала Червоноградського міського суду Львівської області у справі № 459/2150/22 (кримінальне провадження № 1-кс/459/1285/2022). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105862805>.
 12. Ухвала Індустріального районного суду м. Дніпропетровська у справі №№ 202/4545/22 (кримінальне провадження № 1-кс/202/3592/2022). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105811833>.
 13. Ухвала Ленінського районного суду м. Кіровограда у справі № 405/2898/22 (кримінальне провадження № 1-кс/405/1963/2). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105717530>.
 14. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києва у справі № 761/16095/22 (кримінальне провадження № 1-кс/761/8922/2022). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105859119>.